

Debat om digitalt teater – oktober 2025

Forløbet kort beskrevet:

1. Pelle Koppel (direktør på Teater V) skriver et debatindlæg i Politiken søndag den 19. oktober, hvor han beskriver vigtigheden af at allokere 10 % af de 60 millioner kroner, man med den nye Scenekunstreform vil uddele ekstra til landets scenekunstbranche, til digital scenekunst.
2. Lasse Frank (adm. leder på Teatret Zeppelin) skriver et modsvar til Pelle Koppel i mediet Kulturmonitor.
3. Pelle Koppel skriver et modsvar til Lasses modsvar i Kulturmonitor.
4. Pelle Koppel og Lasse Frank deltager i radioprogrammet Kulturdebat på Radio III for at fortsætte diskussionen.
5. Lasse deler efter radiointerviewet et skriv på de sociale medier, der præciserer både de af Lasses pointer, der blev tid til at fremføre, og dem, der ikke blev tid til at fremføre i radioprogrammet.
6. Pelle besvarer punkt for punkt disse pointer i en kommentar til Lasses indlæg på SoMe.
7. Lasse besvarer derpå Pelles punkt-for-punkt-besvarelse.

Her er artiklerne i rækkefølge:

1. Pelle Koppels debatindlæg i Politiken søndag den 19. oktober

Link: https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art10587624/Hvis-dansk-teater-skal-have-en-fremtid-m%C3%A5-vi-t%C3%A6nke-digitalt#:~:text=%20Debatindl%C3%A6g.%20*%20oktober%202025%2C%2010.38.

Teaterdirektør: Hvis dansk teater skal have en fremtid, må vi tænke digitalt

Debatindlæg af Pelle Koppel, Teaterdirektør, Teater V

Digital scenekunst kan gøre teatret mere tilgængeligt for unge, borgere langt fra byerne og mennesker med handicap – samtidig med at den skaber nye kunstneriske formater, længere levetid for forestillinger og styrker bæredygtigheden i branchen.

Når kulturministeren på mandag samler scenekunstbranchen til dialog om en ny reform, står én ting på spil: Skal dansk teater med ind i fremtiden – eller blive stående i kulissen? Regeringen har afsat 60 millioner kroner til reformen. Kæmpe hurra for det. Det er tiltrængt.

Men midt i begejstringen mangler der fokus på én ting: det digitale potentiale. Skærme er en naturlig del af unges liv, og dansk teater må spille med på den bane, hvis vi vil forblive relevante.

Dansk Scenekunst har peget på seks indsatsområder, der alle er vigtige – men der mangler et syvende: det digitale mulighedsrum. I brancheoplægget nævnes det digitale kun i tre linjer. Det er alt for uambitiøst. En reform, der skal sikre dansk scenekunsts relevans, må investere markant i digital udvikling.

National Theatre i London transmitterer i dag forestillinger til danske biografer og tilbyder streaming globalt. Vi konkurrerer altså allerede med udenlandske institutioner – og den konkurrence vil kun vokse.

Danskerne konsumerer i stigende grad kultur hjemme, og en britisk undersøgelse viser, at 86 procent gerne vil se teater digitalt – især de unge, som også er mest villige til at betale for det. Det peger på et

enormt, uudnyttet potentiale for digital scenekunst – både som formidlingsform og som kunstnerisk udtryk.

Digitalt teater kan desuden give adgang til mennesker, der ellers har svært ved at komme i teatret – på grund af handicap, økonomi eller afstand. Det handler i sidste ende om demokratisk adgang til kunst.

Samtidig åbner det digitale for nye korte og interaktive formater, som kun kan laves digitalt, samt længere levetid for forestillinger. Det giver værdifuld indsigt i publikumsadfærd og kan bidrage til både dramaturgi, markedsføring og bæredygtighed.

Om ti år risikerer vi, at danskerne ser udenlandske produktioner hjemme i sofaen, mens vores egne teatre kæmper for synlighed

Nogle vil sige, at digitalt teater aldrig kan erstatte det levende nærvær. Det er rigtigt – men det er heller ikke pointen. Det handler ikke om enten eller, men om både og. Digitalt teater kan endda vække lysten til at opleve scenekunsten på det fysiske teater.

Hvis vi ikke prioriterer en samlet digital indsats nu, bliver det for sent. Om ti år risikerer vi, at danskerne ser udenlandske produktioner hjemme i sofaen, mens vores egne teatre kæmper for synlighed.

Derfor: Brug mindst 10 procent af de afsatte midler på en langsigtet, innovativ digital udviklingsindsats. Det er en besked en andel, men stor nok til at skabe et varigt løft, der både styrker branchen, demokratiet og adgangen til kunsten.

2. Lasse Franks modsvar til Pelle Koppel i mediet Kulturmonitor 20. oktober 2025

Link: <https://kulturmonitor.dk/nyheder/debat/article18652066.ece>

Modsvar til Pelle Koppel: Teatrets styrke er netop, at det ikke er digitalt

I Politikens debatspalter plæderer Teater V-direktør Pelle Koppel for, at millioner fra scenekunstreformen allokteres til digitalt teater. Kollega erklærer sig helt uenig.

Teatret Zeppelin har senest blændet op for den Reumert-nominerede og anmelderroste forestillingen 'Tove' om forfatteren Tove Ditlevsen.

Af Lasse Frank, Adm. leder af Teatret Zeppelin

»Skærme er en naturlig del af unges liv, og dansk teater må spille med på den bane, hvis vi vil forblive relevante,« lyder det i Pelle Koppels debatindlæg i Politiken søndag 19. oktober.

Konkret forslår Teater V-direktøren, at mindst 10 procent af de 60 millioner kroner, som er afsat til en scenekunstreform, bruges på »en langsigtet, innovativ digital udviklingsindsats«, og at man på den måde »prioriterer en samlet digital indsats nu«.

Det er et vigtigt og spændende indspark, og netop derfor er det også sundt at stille de selvfølgelig relevante spørgsmål, inden kursen sættes. Ikke mindst på en dag som i dag, hvor kulturminister Jakob Engel-Schmidt (M) har kaldt scenekunstbranchen til dialogmøde.

For hvis vi følger Pelle Koppels forslag til dørs, taler vi om investeringer, der er nødt til at være betydelige for at kunne omsadle teatrene til det (for de flestes vedkommende) uprøvede land. Investeringer, der jo i stedet også kunne være gået til at styrke teatrene dér, hvor deres særlige kraft faktisk ligger.

Den flade udgave

En åben og demokratisk samtale om, hvad vi vil med vores scenekunst, er på sin plads, og at digital scenekunst kan gøre teatret mere tilgængeligt, er en smuk tanke.

Men det kræver, at det digitale produkt reelt formår at engagere og bevæge publikum. Erfaringerne med filmet teater viser, at det kun i begrænset omfang lykkes.

Filmet teater har i mange år haft sin funktion som intern dokumentation – et arbejdsredskab til fremtidige genopsætninger. Men som publikumserfaring er filmet teater oftest en flad og kedelig affære.

Under coronaårene 2020-2022 så vi flere spændende forsøg med digitale udgaver af teater. Det meste var spændende som projekt, men har ikke siden været videre efterspurgt af et publikum.

Og hvis ambitionen er at skabe helt nye digitale formater, bevæger vi os ind i et felt, hvor der allerede findes stærke, velfinansierede og populære medier.

På en skærm bliver det hverken rigtig teater eller rigtig film. Hvis digitalt teater skal være mere redigeret end blot filmet teater, træder vi ind i et felt, hvor film, serier og sociale medieformater allerede trives og blomstrer – med langt større gennemslagskraft end teater sandsynligvis nogensinde vil kunne matche på den arena.

Digitaliseringsmæthed

Teatrets styrke er netop, at det ikke er digitalt. Det er levende, forpligtende, fysisk og unikt for hvert publikum – hver gang.

I en verden, hvor alt bliver digitaliseret, er teatret et af de sidste rum, hvor mennesker samles i tid og rum uden skærm imellem sig. Det er et frirum. Et modbillede til skærmkulturen.

Tiden peger ikke på mere digitalisering, men på behovet for at genvinde det menneskelige nærvær. Vi ser det overalt: I skolerne rulles tablets tilbage til fordel for bøger. Regeringen har netop besluttet at forbyde sociale medier for børn. Mennesker ytrer i stigende grad ønsker om hjælp til at løsrive sig mere fra skærmenes magt. Flere og flere søger bevidst pauser fra skærmene for at kunne mærke verden direkte igen.

Hvorfor så insistere på at digitalisere det eneste kunstneriske rum, der stadig insisterer på det levende møde?

Hvis scenekunsten skal styrkes, bør vi investere i det, den kan: Skabe fælles, fysiske oplevelser, hvor mennesker mærker hinanden i realtid.

Dét er teatrets DNA — og dets relevans igennem tusinder af år.

3. Pelle Koppels modsvar til Lasse Frank i Kulturmonitor 21. oktober 2025

Link: <https://kulturmonitor.dk/nyheder/debat/article18657025.ece>

Pelle Koppel uddyber sit forsvar for digitalt teater: Skærmene kan faktisk bringe os tættere på hinanden

At vi i dag skal bruge skærme til at skabe fællesskab, er ikke et paradoks, men en nødvendighed, skriver Pelle Koppel i et modsvar til kollega, der har kritiseret hans forsvar for digitalt teater.

»Nye teknologier har altid udfordret formen, men også gjort scenekunsten rigere,« skriver teaterdirektør Pelle Koppel. Her er det et foto fra optagelserne af Teater V's seneste digitale liveforestilling, 'A:maze', fra 2024. | Foto: Teater V

Af Pelle Koppel, Direktør for Teater V

Kære Lasse Frank

Du tvivler på værdien og berettigelsen af det digitale teater, og du har selvfølgelig fuldstændig ret i, at teatrets styrke er det levende møde mellem mennesker. Det skal vi værne om.

Men det er en misforståelse, at digital scenekunst truer dette møde.

Det digitale handler ikke om at erstatte nærværet, men om at supplere det, udvide det og give adgang til mennesker, der ellers er udelukket fra vores fællesskab.

En mulighed for endelig at være med

På Teater V har vi selv eksperimenteret med digitale live-forestillinger, og efter en af disse, 'Safe Space', skrev en ung kvinde til os: »For fremtiden vil jeg bare sige, at som 17-årig med autisme, der godt kan lide teater, er denne måde at se teater på meget mere behagelig, da jeg selv kan skrue op og ned for lyden og ikke behøver at omgive mig med mange mennesker.«

For hende var det digitale teater ikke en erstatning, men en befrielse – en mulighed for endelig at være med. Skal vi som branche virkelig sige nej til det, fordi vi romantiserer idéen om, at teater kun tæller, hvis man sidder fysisk i salen?

Gør fællesskabet større

Det minder mig lidt om fodbold. Vi kan godt blive enige om, at der ikke findes noget som at stå på tribunen i Parken, mærke suset og synge nationalsangen sammen med tusinder. Men forestil dig, hvis sportens verden havde sagt: 'Nej tak til tv – det dræber fællesskabet'.

Så ville fodbold og håndbold næppe have haft den betydning, de har i dag. Tværtimod har de digitale overbygninger gjort sporten til et fælles kulturelt samlingspunkt – også for dem, der ikke har råd eller mulighed for at være der fysisk.

Det er ikke en trussel mod teatrets DNA. Det er en livline til dets fremtidige relevans

Digital tilgængelighed gør altså ikke fællesskabet mindre; den gør det større, mere inkluderende og giver scenekunst samme mulighed for at blive en del af vores fælles kulturelle bevidsthed.

Og det er ikke hypotetisk. Fra tid til anden spiller britiske National Theatre teater i danske biografer – vi må også have digitale platforme, hvis vi i dansk teater vil være med.

Ja, nogle eksperimenter vil fejle

Ja, noget digitalt teater er filmet scenekunst, og det kan give adgang til unge, handicappede og borgere i tyndtbefolkede egne, der ellers ikke kan være i salen. Men digital live-scenekunst kan også være noget helt andet: kort, interaktivt og eksperimenterende – for dem, der bare gerne vil opleve teater på nye måder.

Og ja, nogle eksperimenter vil fejle. Men sådan har det altid været, når teatret har udviklet sig – fra de første elektriske lamper og mikrofoner til nutidens lysprojektioner og videokunst.

Teater V-direktør Pelle Koppel har i årrække argumenteret for udforskningen og udviklingen af digitalt teater på dansk jord.

Nye teknologier har altid udfordret formen, men også gjort scenekunsten rigere.

At vi i dag skal bruge skærme til at skabe fællesskab, er ikke et paradoks – det er en nødvendighed. Det er ikke skærmene, der er problemet, men måden, vi bruger dem på. Hvis vi bruger dem bevidst, kunstnerisk og inkluderende, kan de faktisk bringe os tættere på hinanden.

Derfor handler mit forslag ikke om at kaste alt teater ud på nettet, men om at investere bare 10 procent af de nye reformmidler i digital udvikling. Det er ikke en trussel mod teatrets DNA. Det er en livline til dets fremtidige relevans.

Få midler kan skabe store forandringer

Jeg forstår bekymringen for, at midlerne spredes for meget ud, men netop derfor giver det mening at afsætte en mindre del til digital udvikling.

De få millioner vil gøre en langt større forskel her end i det fysiske teater, hvor markedet allerede er etableret. I stedet for at drukne i driftsstøtte kan de skabe reel innovation, nyt publikum og nye formater. Det handler ikke om at flytte fokus fra teatrets styrker, men om at udvide dem – med meget små, strategiske midler.

Teatret har altid været et spejl af sin tid. Vores tid er digital, og det ville være mærkeligt, hvis teatret som den eneste kunstart stod udenfor.

Lad os bruge det spejl til at vise flere sider af os selv – og invitere langt flere med ind i det levende fællesskab, vi kalder teater.

For i virkeligheden handler det om det samme som på scenen: At alle skal have mulighed for at være med.

4. Pelle Koppel og Lasse Frank deltager i Kulturdebat på Radio III d. 23. oktober 2025

Link: <https://radio4.dk/podcasts/radio4-debat> ("23. oktober - Kulturdebat: Dennis Knudsens transaktionelle omsorg og digitalisering af teatret")

Debat i radioen foran en vært og et panel bestående af Louise Alenius, Niels Erling og Line Knutzon. Find udsendelsen i linket ovenfor og spol frem til ca. 27:45.

Indslaget er i hovedtræk en uddybning af, hvad digitalt teater er samt en debat om, hvad det digitale format kan og ikke kan.

5. Lasses pointer efter radiodebatten (delt på Facebook og LinkedIn)

Nu er det ikke det hele, der kan blive tid til at få fremført i sådan en debat med fem deltagere + vært. Men her er pointerne i debatten fra min side af bordet:

- Jeg er ikke modstander af digitalt teater — jeg er modstander af at lovfæste det i en Scenekunstreform.

- Hvis digitalt teater har potentiale, skal det nok udvikle sig af sig selv. Vi behøver ikke cementere det i en reform for at anerkende det. Vi risikerer, at det bliver en bedaget klods om benet på Scenekunstreformen på et tidspunkt, og der er så mange andre kæpheste, man kunne bringe i spil og bruge 10 % af reformmidlerne på.

- Vi har en branche, der er presset på økonomi, struktur og arbejdsvilkår. Før vi føjer nye ambitioner til, bør vi sikre, at det eksisterende fundament er stærkt. Så kan nye formater vokse, som de i øvrigt altid har gjort. Eksperimenter og arbejdet med nutiden/fremtiden og strømninger i tiden følger altid, for det er en del af teatrets natur.
- Vi skal ikke ville digitalt teater, fordi ”skærme er en integreret del af de unges liv”. Skærme er en integreret og noget nær altopslugende del af menneskers liv, fra de er ca. 2 år og til de dør. Vi står til knæhaserne i en global pandemi af skærmafhængighed. I takt med at AI rulles ud for alvor i de kommende år, har vi kun set begyndelsen. Det er også dén virkelighed, vi står i.
- At skærme kan bringe os tættere på hinanden, er rigtigt i visse tilfælde. Men de kan i dén grad også drive os længere fra hinanden og spiller en afgørende rolle i den empati-krise, vi oplever som samfund (forråelse af debatkulturen og den mellem menneskelige tone online). "Fun" fact: da vi på Teatret Zeppelin på et tidspunkt lagde gulv til en digital ungdomsteaterforestilling med live kommentarspor, vil jeg mene, at man skulle være særdeles hårdhudet for at gå ind at se, hvad de unge mennesker skrev til hinanden; ikke for sarte sjæle.
- Samfundet trækker i modsat retning pt.: Det er ikke for sjov, at regeringen går ud og forbyder sociale medier for børn, at skolerne ruller tablets tilbage til fordel for bøger, og flere længes efter nærvær. De vestlige civilisationer er ved at tabe til techgiganterne. Vi skylder os selv at være kritiske i begejstringens tid. De nærværende, fysiske her & nu-oplevelser kommer i højere og højere kurs, og teatret er en af de sidste bastioner, hvor den digitale side kan være fraværende uden problemer for nogen.
- Vi er ikke et sted, hvor emnet er gennemtænkt nok til at kunne blive skrevet ind i en reform. Hvor/hvem/hvordan osv. Og at øremærke 6 mio. er muligvis urealistisk ift. ambitionsniveauet på det digitale teaters vegne.
- Kan fodbold og teaters "rejse" til det digitale virkelig sammenlignes? Fodbold er en konkurrencesport, konkurrence opildner til heftig engagement og lægger grobund for nogle af verdens stærkeste fankulturer. Fodbold har også før digitaliseringen af det oplevet forrygende fan-ånd og opildnet menneskelige konkurrence-gen. Sammenligningen mellem fodbold og teater (i digitaliseret form) holder ikke, fordi teater ikke er en konkurrence mellem nogen parter.
- Digitalt teater handler ikke om at erstatte det fysiske teater, og derfor ser jeg heller ikke behovet for at lovfæste digitalt teater i en reform. Eksperimenterne sker allerede. Søg fondsopbakning til de fede projekter, som vi alle indtil nu har gjort, hvilket paneldeltager Louise Alenius også så smukt fortalte i programmet, så er der opbakning at hente i det private (i samme åndedrag som at fortælle, at det at skabe digitale formater er enormt krævende; kræver ingeniører, særlig teknik, og en ekstremt stærk "motor").
- På Teatret Zeppelin opsætter vi forestillinger med ret store scenografier og noget af den nyeste teknik. Men: vi spiller for børn og unge, og derfor får vi halvt så meget i støtte som de voksenteatre, vi kan sammenligne os med i samme geografiske område. Det er en ulogisk ”naturlov” – for vi skal overholde samme overenskomster, og betale det samme for materialer, teknik, husleje osv. – så Pelle og jeg taler også fra to forskellige økonomiske virkeligheder og ser nok forskelligt på, hvor de 60 mio. kommer til at gøre mest gavn.
- Det vigtigste for mig er, at teatre bliver mest muligt frisat og ikke nudges til opportunt at jage bestemte kæpheste (som f.eks. digitalt teater) over de næste 30 år. Vi skal gøre, som vi plejer: følge strømningerne, udvikle formaterne ud fra hvad der rykker og giver mening her og nu.

6. Pelles svar på Lasses pointer (delt på LinkedIn og Facebook)

Kære Lasse.

Tak for en god debat og en virkelig grundig opsamling. Jeg prøver lige at svare på dine 11 pointer én for én:

DU SIGER: "Jeg er ikke modstander af digitalt teater – bare af at lovfæste det."

Helt fair! Som jeg sagde i Radio III: det lyder nogle gange, som om vi vil tage noget fra teatret – men vi gør det modsatte. Det digitale lægger til. Vi skal skabe mulighed for at udvikle, så vi gør teatret relevant for endnu flere, men hvis der ikke bliver sat penge af til det, så sker der ikke noget.

DU SIGER: "Hvis digitalt teater har potentiale, skal det nok udvikle sig af sig selv."

Ville ønske, det var sådan. Men nye formater kræver tid, teknik, mod og penge. De vokser ikke bare af sig selv. De få millioner, jeg foreslår, kan faktisk gøre større forskel her end i det fysiske teater, hvor markedet allerede er etableret og pengene risikerer at forsvinde i drift.

DU SIGER: "Branchen er presset – lad os styrke fundamentet først."

Enig i presset. Men at tænke digitalt er også at styrke fundamentet. Det handler om synlighed, adgang og nye publikummer. På sigt kan det faktisk lette presset – ikke øge det.

DU SIGER: "Skærme fylder allerede for meget."

Det gør de, ja – men det er ikke skærmen, der er farlig. Det er måden, vi bruger den på.

Vi kan bruge skærmen til overfladisk støj – eller til ro, fordybelse og til at gøre fællesskabet større. Som jeg også skrev i Kulturmonitor, så skrev en ung kvinde til os efter en af vores digitale forestillinger:

»For fremtiden vil jeg bare sige, at som 17-årig med autisme, der godt kan lide teater, er denne måde at se teater på meget mere behagelig, da jeg selv kan skrue op og ned for lyden og ikke behøver at omgive mig med mange mennesker.«

DU SIGER: "Skærme skaber afstand og dårlig tone."

Helt enig, når det gælder sociale medier – selvom vi to jo godt kan finde ud af at skrive pænt til hinanden. Men digital scenekunst er noget helt andet. Det er kunstnerisk, meningsfuldt og fællesskabsskabende – og netop dér kan teatret vise, at digitalt også kan bruges til nærvær.

DU SIGER: "Samfundet går væk fra digitalisering."

Ja, der er en modreaktion, og det er sundt at mærke efter, hvor det giver mening. Men vi skal ikke forveksle "mindre skærmtid" med "ingen digital kunst". Teatret kan faktisk vise, hvordan teknologi med fordel kan bruges.

DU SIGER: "Emnet er ikke gennemtænkt nok til reformen."

Det er jo netop derfor, vi skal begynde nu! Hvis vi ikke tager snakken, ender vi bagefter. Reformen skal sætte retningen for de næste 10–30 år – og her dur det ikke, hvis dansk teater slet ikke findes digitalt.

DU SIGER: "Fodbold og teater er to forskellige ting."

Ja, helt klart. Men min pointe handler ikke om konkurrence – den handler om fællesskab.

Når man kan følge med hjemmefra, skaber det lyst til at opleve det live. Det digitale erstatter hverken stadion eller teatersal – det udvider fællesskabet.

DU SIGER: “Eksperimenterne sker allerede – søg fonde som alle andre.”

Det gør vi også! Men fondsprojekter er enkeltstående. Jeg taler for en samlet national retning for dansk teater, så erfaringer og viden bliver delt, og udviklingen får kontinuitet.

DU SIGER: “Vi har forskellige økonomiske virkeligheder.”

Helt fair pointe – og kæmpe respekt for jeres arbejde med børn og unge.

Men netop derfor giver det mening at bruge 10 % på digital udvikling. Små midler kan skabe store resultater på et nyt felt – i stedet for bare at gå til drift, hvor effekten forsvinder.

DU SIGER: “Teatret skal være frit – ikke presses mod bestemte kæpheste.”

Enig. Det handler ikke om tvang, men om mulighed. Ingen skal tvinges til digitalt teater – men dem, der vil, skal have rum og støtte til at udforske det, så vi kan gøre interessen for teater større til vores alle sammens bedste.

Og til sidst:

Digitalt eller fysisk – både og, for teatret skal være for alle. Vi vil ikke tage ikke noget fra teateret – vi vil ægge til. Der kører allerede britisk teater i danske biografer. Hvis vi slet ikke gør noget ved det digitale nu, risikerer vi, at dansk teater bliver stående på perronen, mens resten af verden kører videre.

❤ Pelle

7. Lasses svar på Pelles modsvar på Lasses pointer (delt på Facebook)

Kære Pelle – det er virkelig toppen, at du tager dig tid til at svare så grundigt på mine pointer. Det er ikke længere normen i debatter online, at den slags sker, så selvom jeg synes, mine pointer står, som de skal, så imødekommer jeg hjertens gerne dine kommentarer til mine pointer - her del 1:

DU SIGER: Helt fair, at jeg siger, at “Jeg er ikke modstander af digitalt teater – bare af at lovfæste det.”

- dette er min hovedpointe, så det er jo godt, at det opleves som fair 😊 Digitalt teater vil i øvrigt både inden for OG uden for en reform være noget, der ”lægger til” teatret.

DU SIGER: ”hvis der ikke bliver sat penge af til det, så sker der ikke noget”

- men der er jo allerede sket en masse. Digitalt teater findes i forskellige afskygninger. Muligvis i et beskedent omfang, men måske beskedent, fordi det – der hvor vi står lige nu – meget godt matcher den egentlige efterspørgsel. ”Det vokser ikke bare af sig selv”, siger du, men det har det jo gjort. Der er langt mere end en håndfuld digitale forestillinger og projekter.

På Teatret Zeppelin synes jeg, at vores mest vellykkede digitaliseringsprojekt er remedieringen af forestillingen Mælkebøtterelementet til en teaterlydfortælling. Det var en produktion i sig selv, men vi kom i mål med den med fin opbakning fra Augustinus Fonden og Beckett Fonden. Vi har nået nogle tilhørere med det stærke værk. Men reach og efterspørgsel halter altså. Det samme kan jeg sige om de andre digitale forestillinger, vi har haft på Teatret Zeppelin.

At penge gør en større forskel i et felt, der nul og niks får i støtte i forhold til et felt, der allerede får støtte, er en selvfølgelighed, der ikke kan argumenteres imod. Det ville gælde for alle ikke-støttede initiativer målt op imod støttede initiativer. Vores remediering af Mælkebøttereglementet var f.eks. heller ikke blevet til noget uden fondsopbakningen.

DU SIGER: ”På sigt kan det faktisk lette presset – ikke øge det”

Jeg tror, at presset på teatrene vil blive øget, hvis tanken er, at de her 6 mio. skal smøres ud til hvem end, der har lyst til at digitalisere. Og hvad med dem, der egentlig gerne vil, men ikke opnår del af reformmidlerne hertil? (kan det endda ende med mindre digitalt teater end mere?).

Tilegnelsen af kompetencer, nye typer mandskaber (ingeniører), ny type udstyr osv. er at lægge opgaver til de i forvejen opgavepressede og underbemandede teatre, og så er spørgsmålet, om de 6 mio. egentlig er alt for lidt og slet ikke matcher ambitionsniveauet. 6 mio. er bedre end ingenting, men kan ende som en ”test- og leg og lala”-pulje for teatrene. Det er derfor, at det er vigtigt at være ultraskarp på, hvordan dit forslag helt konkret skal udmøntes. Det må være næste skridt herfra.

DU SIGER: ”Det handler om synlighed, adgang og nye publikummer”

Hvor mange nye publikummer vil der blive genereret på baggrund af digitalt teater? Altså NYE nye? Jeg ville virkelig så gerne... men... jeg har bare endnu til gode at se en digital forestilling, der holdt mig fanget. Det keder mig, og jeg er flov over at indrømme det. Men det skal ikke handle om min smag. Jeg kan bare ikke lade være med at tænke på, at hvis jeg har det sådan, hvordan har ”nye publikummer” det så ikke? Det er nok bare en forskel i vores tro på potentialet.

DU SIGER: ”Det er ikke skærmen, der er farlig. Det er måden, vi bruger den på.”

Meget af det, mennesker bruger tid på på en skærm, kan ikke isoleret set siges at være overfladisk støj. Det er kommunikation, fællesskaber, hobbyer, mentale pauser, indkøb, samfundsengagement (debat), nyheder osv. – alt sammen noget, der er en nødvendig del af at være menneske i dag. Vi skal også huske, at selv når skærmen ikke bruges aktivt, påvirker den rummet. Notifikationer, forventninger om svar, mikroforstyrrelser. I dit argument her, overser du også den strukturelle magt, skærme og tech-design har over brugerne. Du skubber ansvaret uretfærdigt over på brugeren: ”Du bruger bare din skærm forkert, lille ven”. Det er en voksen-centreret romantik at tænke: ”Man kan jo bare vælge mindfull kvalitetsindhold!” Børn vælger det mest fristende. Det gør voksne forresten også.

Jeg vil varmt anbefale dig at læse ”KIG OP - Hvordan skærmen kom imellem dig og mig - og hvordan vi tager kontrollen tilbage” af Jakob Sorgenfri og ”DOPAMINE NATION – Finding Balance in The Age of Indulgence” af Anna Lembke. Begge er i øvrigt spækket med henvisning til forskning på området.

Så, når vi lever i en økonomi, der accelererer skærmbrug, så bliver det ikke længere et neutralt valg, men en kamp mod kræfter, der konstant forsøger at skubbe børn/voksne væk fra fordybet, kropslig deltagelse og ud i en digital verden. At postulere neutralitet her, er som at sige, ”regn er ikke problemet, det er måden, du går i det på.” MEN! Digitalt teater skal have lov at eksistere, ikke mindst for at imødekomme de få – men IKKE ubetydelige (!) – marginaliserede grupper, der ikke kan deltage fysisk. På Teatret Zeppelin tager vi imod ca. 100 specialklasser om året bestående af elever med en bred vifte af diagnoser og udfordringer. Jeg kender alt til lykken i at kunne tilpasse teatret efter deres forskellige behov og se begejstringen i deres ansigter og reaktioner. Det er et emotionelt argument, men det virker. For ingen vil sige, at den 17-årige autists oplevelse med digitalt teater lavet af Teater V er ligegyldig.

DU SIGER: ”Skærme skaber kun afstand og dårlig tone på sociale medier”

I den kunstneriske, meningsfulde og fællesskabsskabende digitale forestilling, vi spillede på Teatret Zeppelin, som jeg henviser til i min pointe-oplistning, der var det live kommentarspor under

forestillingen som sagt dybt deprimerende læsning. De unge publikummer var sprogligt brutalt voldsomme ved hinanden undervejs. Uden umiddelbar grund.

Jeg tror ikke, det handler om sociale medier. Det handler om den menneskelige hjerne. Noget i os bliver løsrevet fra den empati, der opstår, når vi mærker andre menneskers nærvær fysisk. På sociale medier kan man tænke: "Det er platformenes skyld." I vores live digitale forestilling havde vi jo netop fjernet de platforme. Alligevel tippede tonen. Det afslører en mere grundlæggende sandhed om den måde, skærmmunikation påvirker os på: vi reagerer hurtigere, grovere, mere impulsivt og med færre sociale bremser. Folk har det med at tro, at skærmen bare er en neutral kanal. Men skærmen ændrer kommunikationen i sig selv, fordi den fjerner blikket, kropssproget, pauserne og den gensidige sårbarhed. Så at sige, at "du og jeg kan jo tale pænt sammen" bliver et privilegeret udgangspunkt. Det gælder for os lige nu, i en høflig situation, med mental overskud og uden følelsesmæssig risiko (vi kender i øvrigt hinanden i forvejen og mødes ofte 'in real life' i professionelle sammenhænge). Når børn og unge er i gruppedynamikker, midt i identitetskaos og uden en voksen til at spejle dem, så forsvinder filteret i ét klik. Og med mine erfaringer med debatter online in mente, har jeg lyst til at sige, at det samme sker for en hel del voksne. Også velmenende, kloge og gode voksne (voksne kan virke helt forvirrede og desillusionerede over deres egne handlinger i den digitale sfære, når de konfronteres med dem face to face, som Adnan gjorde til sin mission i et tv-program på DR engang).

DU SIGER: "Vi skal ikke forveksle "mindre skærmtid" med "ingen digital kunst"

Min pointe er ikke, at digital kunst ikke må eksistere. Min pointe er, at digital kunst ikke skal skrives ind i en Scenekunstreform – af de grunde, jeg nævnte i mit forrige indlæg.

DU SIGER: "Vi tager snakken nu, for at få digitalt teater med i reformen. Det dur ikke, hvis dansk teater slet ikke findes digitalt"

Derfor anbefaler jeg også, at argumentationen for digitalt teater bør glide over i helt konkrete forslag til, hvordan de her 10 % reformmidler skal udmøntes. Hvis digitalt teater er fremtiden, så findes det også om 10-30 år, selvom det ikke er skrevet ind i en reform. Hvis de spændende idéer fremover i stigende grad opstår indenfor det digitale, følger teatrene med. Hvis markedet rykker sig, følger teatrene med. Hvis ikke det sker, så er det nok alligevel kun en brøkdel af fremtiden.

DU SIGER: "Min pointe om fodbold handler ikke om konkurrence – den handler om fællesskab."

Det ændrer ikke på, at drivkraften i dét fællesskab er en meget stærk interesse i konkurrenceelementet kombineret med en af verdens stærkeste fankulturer; igennem århundreder inspireret af en urinstinktlig krigsånd: os mod dem / vi er på samme hold / ned med modstanderne.

Jeg føler mig ikke overbevist om sammenligningen mellem fodbold og teater. Udgangspunkterne og hovedformålene (kamp for sejr vs. æstetisk kunstoplevelse) er simpelthen for forskellige.

DU SIGER: "Jeg taler for en samlet national retning for dansk teater"

Så er det en god idé at få formuleret visionen klart – hvad er det vigtige og hvorfor? Et digitalt scenekunstarkiv, hvor der årligt kan tilføjes 10-15 optagelser af scenekunst for de 6 mio.? En ny institution med navnet Danmarks Digitale Teater? Projektstøtte til udvalgte idéer? (hvis ja, hvilke?).

DU SIGER: "Enig, det handler ikke om tvang, men om mulighed, ingen skal tvinges til at skabe digitalt teater".

Det er en forkert fremstilling af mit udsagn, og dit svar lander derfor et stykke fra essensen i min slutpointe. Jeg bruger ingen steder ordet tvang. Jeg skriver om det fuldstændigt forventelige scenarie, at når der flages med pengesedler, så kommer folk til. Jeg skriver: "Det vigtigste for mig er, at teatre

bliver friset mest muligt og ikke nudges til opportunt at jagte bestemte kæpheste (som f.eks. digitalt teater)". Nudging er netop ikke tvang. Det betyder "en subtil påvirkning" (lokke lokke). Bedste oversættelse, jeg kunne få fra Google, var "adfærdsdesign".

Afslutning: Spørgsmålet til syvende og sidst er jo, om man tror nok på det digitale potentiale i teatrets verden. Om man tror på, at vi på trods af at have et meget anderledes teaterlandskab end i England og ikke har nogen institution, der kan sammenlignes 1:1 med National Theatre, kan opnå noget, der minder om National Theatre at Home. Er scenekunstbranchen i Danmark for mangefacetteret og fragmenteret hertil? Og så er det nok også et spørgsmål, om man overhovedet tror på, at 6 mio. kan indfri det monstrøse ambitionsniveau som ligger i at sammenligne med National Theatre i London. Og selvfølgelig også et spørgsmål, om man synes, der i dag bliver produceret for lidt eller for meget eller tilpas mængde af digitalt teater i forhold til den reelle efterspørgsel og dækning af marginaliserede gruppers mulighed for at se teater.

Jeg vil slutte af med at sige, at jeg er for, at digitalt teater skal have lov at være her. Det her er for mig ikke en kamp imod det digitale teater, det er et indspark af nuancer og afvejning af behov og argumenter, inden vi cementerer noget i en reform, som endnu fremstår uklart – hvad er det mere præcist, der skal ske med de her 6 mio.? Mit skriv her skal i øvrigt ses som et supplement til mine allerede leverede pointer i mit modsvar i Kulturmonitor 21.10.2025 og min pointeoplistning, som du har responderet på.

TAK for supergod debat, Pelle! Du er sgu en stjerne at kaste dig ind i det på den her måde. Jeg havde heller ikke forventet andet, men man ved jo aldrig 😊

Kompileret 28.10.2025